

Örrend Egyházi 30 kr

Jegyzőkönyve

a bihari ref. egyházmegye 1872-ik november 4-én Nagyváradon tartott

K Ö Z G Y Ü L É S É N E K.

Pap Károly esperes és Ercsey Zsigmond segéd gondnok kettős elnöklete alatt jelen voltak: Ember Károly, Könyves János, Szokolay József és Ember Pál egyházi — Tar Imre, Ercsey Géza és Ritoók Zsigmond, világi tanácsbírák; Szabó Károly, Oláh József egyházi — Millye Gyula és Szücs Lajos világi jegyzők.

Képviselők:

Ártándról: Szabó Károly lelkész, és Veres Bálint.

Bojtról: Csillag Lajos lelkész, és Pető János.

Csatárból: Zádor István, és Nánási János.

H. K. Kovácsiból: Oláh József lelkész, és Felföldi Ferencz.

Kis-Szántóról: Kocsis József lelkész, és Szappanos József gondnok.

Nyüvedről: Farkas Imre és Gönczy Sándor gondnok.

N. Tótfaluból: Váradi Benedek lelkész, és Szabó Bálint.

Szalárdról: Szabó József gondnok, és Pap Sándor.

Nagyváradról: Deczki Dániel.

M. Keresztesről: Pap András gondnok.

Közlelkészek:

Csillag Lajos bojt, — Kocsis József k.-szántói, — Biró János örvendi, — Kiss Benjámin szalárdi, — Bujdosó Lajos nyüvedi, — Felvinczi István j.-hodosi, — Benedek László pelbárhidi, — Varga József siteri, — Lipcsei Pál k. n. révi lelkész; Bugyi Sándor püspöki, — Papp Károly csökmői segédlelkészek. Liskai Gubás Ferencz és Somogyi Géza nagyváradai vallástanárok, — Juhász Lajos nagyváradinak vezér.

Pap Károly esperes buzgó alkalmi ima, s a gyűlésen megjelentek szívélyes üdvözlése után, a gyűlést megnyitottnak nyilvánítja, s a gyűlés egybehívását indokoló főbb tárgyak sorozatát előadja.

1. szám. Pap Károly esperes először is a gyűlés kiegészítésére híván föl az egyházmegye figyelmét; olvastatott a f. é. márcziusi gyűlés 4. sz. a. végzésében kinevezett szavazat-felbontó küldöttség jelentése, mely szerint f. é. máj. 28-án Nagyváradon a beérkezett szavazatokat felbontván:

egyházi tanácsbírásgra bejött 41 szavazat; nem szavazott Száldobágy, H. K. Ujlak és Zsáka. A bejött szavazatok közül: Ember Károly furtai lelkész 35, — Tóth József bihari 2, — Varga József siteri 2, — Szikszay József nagyváradai 1, — Szabó Zsigmond n.-szántói 1 szavazatot nyervén: 35 szavazattal Ember Károly furtai lelkész lön elválasztva.

Világi tanácsbírásgra bejött 41 szavazat. Nem szavazott: Száldobágy, H. K. Ujlak és Zsáka. A bejött szavazatok közül: Ritoók Zsigmond nyert 24, — Somogyi József 10, — Csanádi Sándor 5, — Zilahy Lajos 2 szavazatot, s így általános többséggel Ritoók Zsigmond ur lett elválasztva.

Közpénztárnoki állomásra bejött 40 szavazat. Nem szavazott K.-Szántó, Száldobágy, H. K. Ujlak és Zsáka. A bejött szavazatok közül: Veress Imre p.-tamási lelkész nyert 36, — Biró János örvendi 1, — Tóth József bihari 1, — Szalay Pál h. k. pályi 1, — Varga József siteri lelkész 1 szavazatot; s így 36 szavazattal Veress Imre lelkész lön elválasztva.

A küldöttségi jelentés felolvasása után, esperes az elválasztott, s jelenlévő tanácsbírókat, székők elfoglalására kérvén föl, Ember Károly nyilatkozata szerint: a közbizalom, baráti felkérés és kötelességérzet, valamint a segéd gondnok ur buzditó példaadása által is indíttatva, már sok év óta viselt tanácsbírói tisztét, hajlott kora mellett is, tovább folytatni letett esküje mellett ajánlkozik. — Ugy szinte Ritoók Zsigmond, a felé irányult bizalomnak általa teljesen érzett becsért köszönettel fogadván, munkásságát följajánlja, az esküt a közgyűlés színe előtt leteszi, s mindketten széküket eljénzések közt elfoglalják.

A közpénztárnokságra elválasztott Veress Imre p.-tamásii lelkész jelen nem lévén, esperes már régebben, szóval tett határozott lemondási nyilatkozatát jelenti be.

Midőn az egyházmegye egyfelől az Ember Károly és Ritoók Zsigmond tanácsbírók elválasztatását és ajánlkozását örömmel fogadja, másfelől Veress Imre közpénztárnok szóval tett lemondását, sajnálkozással veszi tudomásul. És bár a közpénztárnokságot már sok évek óta elismerést érdemlő buzgalommal folytatá, tovább hivataloskodásra nem kényszerítheti, reményli és elvárja, hogy a közbizalom hívó szövegének még egyszer engedni kész leendő. — Azon nem remélt esetben pedig, ha ő határozott lemondása mellett megmaradna, esperes újabb szavazás elrendelésére, s a f. é. márcz. gyűlés 4. sz. végzésében kinevezett szavazatfelbontó küldöttség, a szavazatok felbontására utasíttatnak, — hogy a jövő tavaszi gyűlésre kész eredmény jelentethessék be.

A szavazataikat a kifizető határidőre be nem adott egyházak lelkészei pedig a fennálló szabályok értelmében megrovatnak.

2. szám. Esperes bejelenti, hogy Zathureczki Gedeon és Gaal Imre tanácsbírók, az előbbi betegsége, a második hivatalos foglalatossága miatt a gyűlésen meg nem jelenhetésüket levelükben tudatják.

Sajnos tudomásul vették.

3. szám. Olvastatt Pap Károly esperesnek a f. é. július havában t. Szabó Károly és t. Oláh József egyhym. jegyzők társaságában teljesített canonica visitatióról következő jelentése:

I. Statistikai adatok.

a) Népeség, mozgás.

1. Egyházmegyénk lélekszáma: 48,214. Finemű: 24,073. Nőnemű: 24,141.
2. Szülöttek száma: 1984. Ebben törvényes fin. 971, nön. 870, együtt: 1841. Törvénytelen fin. 76, nön. 67, együtt 143. Halva született fin. 16. nön. 15, együtt 31.
3. A szülöttek összes száma, a népesség összes számának: 4, 114 %-a.
4. A törvénytelen szülöttek, a szülöttek összes számának: 7, 20 %-a, a halva szülöttek pedig: 1, 63 %.

Jegyzés. A törvénytelen szülötteknek felénél több Nagyváradra esik e viszonyban 60 : 74.

3. A halottak száma: 2612. Fin. 1376, nön. 1236.
4. A halottak összes száma a népesség 5, 418 %.
5. Apadás: 628. t. i. fin. 329, nön. 299.
6. A házaspárok száma: 441, ebben tisztá 413, vegyes 28; — ez utóbbiból magára Nagyváradra esik 24.
7. A házassultak a népességnek 0, 914 %.
8. Áttért 7, t. i. férfi 4, nő 3. — Kitért nincs.

b) Iskola-ügy.

1. Iskola-kötelesek 6—12 évig: 4957. Fi. 2566, leány 2391.
2. Iskolába járók: 3881. Fi. 2022, leány 1859.
3. Nem járt iskolába: 1076. Fi. 532, leány 544.
4. Az iskola-kötelek gyermekek száma a népesség számának 10, 21 %.
5. Az iskolába járóké az iskola-köteleseknek: 78, 31 %.
6. Az iskolába nem járóké az iskolába járókéknak: 27, 54 %.
7. Egyébíránt bizton remélhető, hogy a téli félévben ez arány sokkal kedvezőbb leendő.
8. Confirmáltattak összesen: 579. Fin. 261, nön. 318.
9. Az iskolai pénztárak — melyek legnagyobb részben az 1871. novemb. gyűlés 47. sz. a. végzése folytán keletkeztek, az 1872-ik év kezdetétől fogva — létállapota tesz összesen: 735 frt. 18 kr., — azonban néhány egyházból az adat nem jegeztetett fel.

c) Földbirtok és takarékmagtárak.

1. Egyházaké: szántóföld összesen 520 hold 99 $\square^{\circ}$, kaszáló 63 hold 784 $\square^{\circ}$, együtt 584 h. 575 $\square^{\circ}$.
2. Lelkészeké: szántóföld 1129 h. 582 $\square^{\circ}$, kaszáló 186 h. 740 $\square^{\circ}$, együtt 1316 h. 122 $\square^{\circ}$. Esik egy lelkészre 44 ből 29 $\frac{10}{11}$ h.
3. Tanítóké: szántóföld 746 h. 73 $\square^{\circ}$, kaszáló 99 h. 97 $\square^{\circ}$, együtt 845 h. 170 $\square^{\circ}$. Esik egy tanítóra 66 ből 12 $\frac{3}{4}$ h. A szántóföld és kaszáló-állomány együtt 2745 h. 867 $\square^{\circ}$.
4. Temető: 73 $\frac{3}{4}$ hold.
5. Gyümölcsfa iskola: 62 $\frac{3}{4}$ h.
6. Szőlő: 72 kapa.
7. A takarékmagtárak létállapota összesen: 1837 k. 1 $\frac{3}{8}$ véka és 712 frt.

Jegyzés. 1. A földek holdja különbözöleg: 1600, 1200 és 1100 $\square^{\circ}$ -ból áll. Továbbá a temető és gyümölcsfa iskola területe nem mindenütt téteztett ki.

2. A statisztikai adatok általában csak megközelítőnek tekintendők, miután. a dícséretes példák mellett, — lévén sok lelkész társak, kik a látogatási tabellát pontosan és tisztán állítják ki — vannak néhányan, kik azzal igen könnyeden bántanak el.

II. Egyházak állapota.

Az egyházak — s ezt örömmel hirdetem — általában csendes békében vannak; — a gondnoki számadások rendben találtattak, noha nem mindenütt vezetettnek még most sem az 1871. júl. 5. sz. a. végzésben meghagyott minta szerint. — Daczára a megnehezült időjárásnak — sok eső, árvíz és földárja, jégesők, — némely egyházaink dícséretes tevékenységnek és áldozatkészségnek adták jeleit. Így:

B. S. *Márton* templomát, tornyát díszesen kijavíttatta, a templom és lelkészlak udvarát deszka kerítéssel körül kerítette, s a lelkészlak udvarán takarékmagtár-épületet emeltetett.

Váncsodon, a leányiskola egészen elkészült, — a vele összekötött takarékmagtári helyiséggel.

K. *Jenőben*, a templom külseje és belseje ki csinosítottatott, — az iskolaterem ki bővítettett.

Élesden, a lelkészlak célszerűben alakítottatott s ki csinosítottatott.

Szálardon, a templom nagyszerű átalakítása közel áll a befejeztetéshez.

Biharon, az új díszes, és szilárd építési tñ iskola már tető alatt áll, s az őszre kész leendő.

M. *Keresztesen*, a kisebb leányiskola terme átalakítottatott, s kibővítettett.

N. *Tótfaluban*, az egyetlen egyházi épület a dűlőféiben létel állapotjából kijavítottatott, s egy szobával kitoldott 450 ft költséggel.

Artándon, istálló és kamara épült a lelkészlak udvarán.

Nagyváradon, az újjáépítési templom két tornya felépítettett.

Püspökiben, és *Szent-Jánoson* a f. é. május 25-ki nagy vihar által a templomon és lelkészlakon okozott nagymérvű rombolások — előbbiben 480 ft. — az utóbbiban 2200 ft költséggel — kijavítottattak.

E dícséretes mozgalmak ellenében fájdalommal teszek említést a csatári előjáróság hanyagságáról, miután a visitatio az egyházi épületeket a tavalyi szomorú állapotban találta, — azonban az óta, a tett jelentés szerint, — az épületek fedeleit megjavítottattak.

A vallás iránti kegyelet szép tanúságáiként felemlitem a következő jelentékenyebb adományozásokat:

Szálardon Csernovics Rózsa urnó az ur asztalához egy finom zöld posztó takarót, gazdag arany himzéssel, ajándékozott. Értéke 170 frt.

N.-Kerekiben Kovács Beniamin és neje Kolláth Sára, egy nehéz selyem asztalterítőt, 101 ft értékűt.

Sz.-Jánoson, Lónyai Tivadar birtokos ur, 200 frtot, a lelkészlak fedele megújítására.

Végre az egyházak köréből felemlitem, miként az újabb rendes lelkész atyánkfiai, névszerint: Benedek László, Szemes László, Melegh Gyula, Makai Károly, Lőkös Sándor és Lipsey Pál, f. é. aug. 10-kén Debreczenben a sz. hivatalra felavattattak, s oklevelüket kinyerték.

III. Tanügy.

Az iskolák vizsgálása alkalmával arról győződtem meg, hogy a szép népes-
ségi iskolák mellett, — ezek pedig leginkább a sárréti és berettyóvölgyi körben —
nagy számban voltak azon iskolák, melyekben az iskolába járók igen kedvezőtlen
arányban voltak az iskola-kötelesek számához. — Okai voltak ennek több helyen a
betegség, — váltóláz és pár helyen számarhurut, — de legnagyobb részben az, hogy
népünk a nyári félévben munkatehető gyermekét elvonja az iskolától; némely helyen
pedig a pénzkereset, melyet, főként a hegyközön, a gyermekek is tulságos mérvben
érdemelnek, pl. szőlőkötéssel. Találtam olyan iskolákat is, melyekben a tanulók bot-
rányosan kevesen voltak, így: Csátáiban, H. K. Pályiban, H. K. Ujlakon, Siterben,
Pósalakán, K. N. Réven, F. Vásárhelyen.

Nem találtam iskolát: *K. Jenőben*, hova addig még tanító nem akadt; *M. Telkiben*, hol a kövizsga már előbb megtartott, amiért az előjáróság megrovatást
vont magára; — *M. Kakucsán*, az előjáróság hanyagságából, *Lessen*, hol jelenleg
nem voltam, iskola, a felkész. jelentése szerint, nem lévén kész az épület, nincsen.

A mi a szellemi oldalt illeti, a tavalyi tapasztaláshoz képest, több tekintet-
ben előhaladt tapasztaltam. Jelesül a reálké. tanítása mind inkább nagyobb tért
foglalt el; így az anyanyelvtan és természetrajz tanítása sok olyan helyt is megkez-
detett, hol előbb nem tanítottak; a történelem és földrajz tanítása általánosabb —
ez utóbbi, kevés kivétellel, térképről. Megkezdett a testgyakorlat is, melyben kitű-
nő: Lipcsey Ignác és Sándor, és Szőke Sándor darvasi tanítók. — Kivánni valók: az
értelmes tanítás, t. i. megmagyarázása az előforduló neveknek, elvont, s nehezebb
vagy ritkább szavaknak, s általában az elmondott feleletek tartalmának teljes értéke
és kifejtése. E tekintetben nem szüntem meg ismételni és hangsúlyozni, hogy inkább
tiz szót értelemmel, mint tizezer szót értelem nélkül. Kivánni való még a számtan
sikeresebb, a történelem pedig a legtöbb helyt hiányzó tanítása.

A tanítókat érdemű és a szükséges önismeret tekintetéből következőleg
osztályozom:

Kitűnők, kik a kötelezett tantárgyakat mind, és értelmesen tanítják: a *szent-
jánosi* fi., a *m.-keresztesi* kisebb fi., a *k.-marjai* kisebb fi., a *p.-tamási* fi., és a
darvasi vegyes iskola tanítók.

Jók, kik a kötelezett tantárgyakat tanítják, de egyben és másban, p. o. a
helyes hanghordozás, kifogástalan értelmesség, némely tantárgyak, p. szám-, nyelv-,
földrajz tanításban kivánni valót hagynak fenn: az *ártándi* fi., a *bojti* fi. és leány-,
a *borsi* fi., a *furtai* leány-, a *k.-marjai* nagyobb fi. és leány-, a *m.-keresztesi* két leány-,
m.-telegi vegyes-, *püspöki* három, *siteri* fi. és *zsákai* tanítók.

Elegendők, kik részint a kötelezett tantárgyakat nem mind tanítják, részint az
értelmes tanítás kívánalmainak nem felelnek meg kellőleg, részint kellő képzettséggel
sem bírnak, vagy a kortól elmaradtak, hanem szorgalmasak és igyekezők, részint a
hanyag iskoláztatás miatt gátoltaknak tehetségök kimutatásában: az *ártándi* leány-,
b. sz. mártoni vegyes-, *bihari* fi. és leány-, *borsi* leány-, *csátári* fi. és leány-, *élesdi*
vegyes-, *csökmői* kis vegyes-, *furtai* fi., *h. k. kovácsii* vegyes-, *h. k. száldobágyi*
vegyes-, *h. k. ujlaki* vegyes-, *k. szántói* vegyes-, *m. telkii* vegyes-, *n. kerekii* leány-,
örvendi vegyes-, *p. tamási* leány-, *pelbárhídi* vegyes-, *p. tóldi* vegyes-, *p. ujlaki* ve-
gyes-, *siteri* leány-, *száldárdi* fi., *sz. jános* leány-, *zsákai* leányiskolák tanítói.

Gyengék, és nem kielégítők: a *bihari* kis fi., *csökmői* nagyobb fi., *f. vásár-
helyi* vegyes-, *k. m. révi* vegyes-, *m. kakucs* vegyes-, *n. szántói* vegyes-, *pósalakai*
vegyes-, *váncsodi* leányiskolák tanítói.

Szomorúan rosz a *nyüvedi*.

Nem tanítanak minden kötelezett tantárgyat, — hiányozván leginkább a
maganynyelvtan, olykor a beszéd és ért. gyak., természetrajz, s földrajz térképről: a
f. vásárhelyi, *furtai* fi., *h. k. száldobágyi*, *h. k. ujlaki*, *k. n. révi*, *n. szántói*, *n. kerekii*
leány-, *nyüvedi*, *örvendi*, *p. tamási* leány-, *pelbárhídi*, *pósalakai*, *p. tóldi*, *p. ujlaki*,
siteri leány-, *sz. jános* leány-, *váncsodi* leány iskolák tanítói.

A póttanfolyamban részt vettek: Elek Károly, Kis Lajos, Tóth Imre, Fodor
Gyula, Kis Kálmán, Kállay Lajos, Nemes Sándor, Császár Károly, Engi Károly,
Juhos Imre, Halász Béni, Szemes József, Szabó Gyula, Seres János, Csikos Mihály,
Mezei Imre, Pálfi Miklós, Sziráki István, Nagy Lajos, Lengyel Károly, Kalas Sámuel,
Kondor Imre, Szegő Kálmán, Lipcsei Ignác, Gyöngyösi Mihály és Varga Sándor
tanítók. Összesen 26-an.

Jelentésem a canonica visitatio eredményéről, a fenebbiekben azon tiszte-
letteljes kérelem kíséretében terjesztem a n. t. egyházmegyei közgyűlés elé, méltóz-
tasság elhatározni és megrendelni:

hogy — miután a pontos statisztikai adatok nélkülözhetlen alapjai az önis-
meretnek — a felkészítések a látogatási tabellákat gondosan és pontosan állítsák ki;
az adatokat lehető hűséggel igyekezzenek bejegyezni, kitévén külön-külön a fi. és
nőnem számát; — továbbá a földbirtok külön neveinek, szántó, kaszáló, erdő, legelő,
temető, fa iskola területét hold és $\frac{1}{2}$ szerint, s kitöltsenek minden rovatot, ha bár
ezzel is, hogy nincsen. A jelentékenyebb épület javításokat és új építkezéseket jegyez-
zék fel, az építési költséggel együtt; — nemkülönben a nevezetes ajándékozásokat
és hagyományozásokat az egyház vagy iskola javára. — Méltók lévén ezek arra, hogy
jegyzőkönyvünkben megörökíttessenek.

Püspöki, 1872. augusztus 26. án.

Pap Károly

esperest.

A sok munkát igénylő, s gondos figyelemmel összeállított esperesi jelen-
tést örömmel igatja s örökíti meg jegyzőkönyvében közgyűlésünk, s azért espe-
resének méltó elismerését s köszönetét fejezi ki. Egyszersmind a statisztikai ada-
tok pontos összeállíthatása végett, jövőre név az egyház látogatási rovatos
íveinek évenként teljes, s a jelentésben leírt módon betöltésére a felkész. kar
általában felhivatik.

4. szám. Olvastattam Pap Károly esperes betérjesztése, mely szerint a püs-
pöki hivatal utján a főtanfelügyelő feltérjesztésére a közoktatási miniszterium által f.
é. jul. 6-koról 1844. sz. a *másodszori megintés* intéztetik, iskoláit illetőleg következő
22 egyházaikhoz:

1. Ártánd, 2. Bihar, 3. Csökmő, 4. Élesd, 5. M. Kakucs, 6. N. Kerekii, 7. H. K.
Kovácsi, 8. Nyüved, 9. Örvend, 10. Pelbárhídi, 11. Pósalaka, 12. Siter, 13. H. K. Szál-
dobágy, 14. N. Szántó, 15. Szent-Márton, 16. P. Tamási, 17. M. Telegd, 18. M. Telki,
19. Váncsod, 20. F. Vásárhely, 21. Fugyi, 22. P. Ujlak.

Első megintés pedig 12 egyházhazhoz, u. m. 1. Bojt, 2. Bors, 3. Csátár, 4.
Dános, 5. Furta, 6. Less, 7. K. Marja, 8. Püspöki, 9. K. Szántó, 10. P. Tóld, 11. Zsáka,
12. H. K. Ujlak.

A megintés indokai: hogy az iskola szűk, sötét, felszereletlen, s a kiszabott
tantárgyak nem mindenike taníttatik, ismétlő-fa-iskola, testgyakorda nincs, az iskola-
kötelesek hanyagul iskoláztatnak, a tanulók tankönyvekkel nem bírnak.

Ennek folytán a megintett egyházak értesítettek, — különben pedig a fótan-
felügyelő indokai közt elévültek, kicsinyesek, méltatlanul zaklatók, s a tényállás által
nem igazoltak találatnak, melyek ellen a püspöki hivatalhoz óvasát bejelentette.

Az esperest betérjesztése tudomásul vétetik, intézkedése helyeseltetik;
egyszersmind, hogy az egyházak sérelmes megintése orvosoltassék, esperes
indítványa folytán elhatározatik:

1. A mely tanító, hanyagsága, vagy a tanításra képtelensége miatt a
megszabott tantárgyakat nem tanítja, s ez által az egyházra a megintés kelle-
metlenségét vonja, — egyszeri megintés után, hivatalától elmozdittatik.

2. A tanítóknak általában a testgyakorlat és kertészet tanítása, s e tan-
tárgyakban a tanítás képességének, a póttanfolyamon, vagy más úton megszer-
zése, köteleességökbe tétetik.

3. Az egyházaknak köteleességökbe tétetik, hogy a legszükségesebb tan-
eszközöket, u. m. fali olvasó táblák, számoló gép, földgömb, magyar birodalom
és Európa térképe, s természetrajzi ábrák, — és pedig egy fiu-, mint a leány-
iskolák számára, minél előbb beszerezze; továbbá az énekes könyv mellett a
Gáspár-féle olvasókönyvek használtassanak, s ezekből a tanítónál készlet tar-
tassék. Végre néhány legegyszerűbb testgyakorlati eszközök, u. m. karfa, nyújtó
és ugró állványt állíttassanak fel, s aljuk homokkal terítették be; ezek mellett,
vagy hiányában pedig a fej, kar, láb, s katonai gyakorlatok, — multhatatlanul
taníttassanak.

5. szám. Olvastattam Pap Károly esperes betérjesztése 683/1872. sz. a. mely-
ben előadja, hogy az egyházakhoz iskoláikért intézett másod és első ízbeni meginté-
sekben, majdnem általánosan ki van emelve, hogy a *kiszabott tantárgyak mindenike
nem taníttatik*, mely vád ha általánosságban nem is, de részben csakugyan áll. —
Ennek egyik oka, az eddig egyházmegyéinkben fenállott tanrend hiányos, és a tör-
vény kívánalmainak mindenben meg nem felelő volta lévén: addig is, míg a f. t.
egyházkerület a népiskolai tanrendet kiadná, kidolgozta a tanrendet az egy tanítóval
bíró népiskolákra név, s azt két táblán a téli és nyári félévekre kinyomatva, az
egyházaknak, tanítóknak s az egyházm. tisztviselőinek megküldötte, — köteleességökbe
tétvén a tanítóknak e tábláknak az iskolába kifüggesztését, hogy azokat a tanfelügyelő
is láthassák, — egyszersmind terjedelmes utasítást adott a tanítóknak a tantárgyak
kezelését illetőleg.

Ez intézkedését bejelentvén, kéri a mellékletben csatolt tanrend utólagos
jóváhagyását, s annak az egyházker. által kiadandó tanrend megjelentéig is az egy-
2

házmegye tekintélyével szentesítését, valamint a tanítóknak ahhoz szoros alkalmazkodásra utasítását.

Az esperes által készített tanrendet addig is, míg az egyházkerület által a tanrend kiadatnák, szükségesnek ítéltén közgyűlésünk, annak elkészítéséért esperesnek köszönetét fejezi ki, s azt, komoly megvitátás után, egész egyházmegyénkben kötelező erejűnek mondja ki, a következő módosításokkal:

1. Az abból hiányzó mértan, legalább azon mértanban, mint azt a gyakorlati élet kívánja, a felsőbb osztályokban felvéteessék.

2. A számtanból 1-től a 10-ig, az alsó osztályban, mind a 4 alaplmuvelet, előbb tökéletesen begyakoroltassék.

3. A földrajz tanításban az ökszerű tanmenet, — helyrajzi tájékozás — Magyarországot a aztán Európa tartassék meg.

E módosítások mellett a tanrendhez való szoros alkalmazkodásra a tanítók általában utasítottak.

6. szám. Pap Károly esperes a f. t. egyházkerület útján kéri a n. m. közoktatási minisztérium által a tanfelügyelőnek rendre s kötelességeik pontos teljesítésére, és magoknak a törvény korlátai között tartására utasítását.

Az elnöki részletes előterjesztés folytán, meggyőződén közönségünk arról, miszerint Biharmegyei tanfelügyelője, 34 egyházaink iskolái irányában, általánosságban tartott kifogásait, a n. m. közoktatási minisztériumhoz, egy részben, biztos tudomás hiányában terjesztette fel; — meggyőződén arról, hogy a tanfelügyelőnek magokat a törvény korlátai közt nem tartva, az egyes egyházakat folytonosan oly kívánalmak és tényekért zaklatják, melyek a törvény által sem követeltetnek, holott az egyházmegye s az egyes egyházak tőlök telhető minden eszközzel, becsületesen igyekeznek a törvény kívánalmainak eleget tenni; — meggyőződén lévén arról, hogy a népiskolai törvény végrehajtása rohamosan nem eszközölhető, miként ezt a külföldi példája is bizonyítja, s méltányos tekintetbe veendő különösen azon nehézségek, melyekkel a saját segélyforrásaikra utalt felekezeti iskoláinak, a kezdetben megküzdéniök kell: a f. t. egyházkerület által felkértni határozza a n. m. közokt. minisztériumot, miszerint a tanfelügyelőket általában saját kötelességök pontos teljesítésére, s az iskolák évenkénti meglátogatására, — a törvényből nem folyó kívánalmaik és zaklatásaik megszüntetésére, — jelentősöknek biztos adatok alapján szerkesztésére utasítsa. Azon esetben pedig, ha a háromszori megintés után a törvény által rendelt következtetésnek kellene beállni, felekezeti iskolai földbirtokának, melyre szükség van — énekvezér és vallástanító fizetése tekintetéből, megővására nézve téteessék intézkedés — Mely, az egyházkerülethez intézendő feliratnak szerkesztésével, kiterjeszkedve az esperesi beadványban foglalt részletekre is, — egyhm. jegyző Szűcs Lajos megbizatik.

7. szám. Olvastatott a nyüvedi egyház előjáróságának kérvénye, melyben Kalas Sámuel tanítót, mint a tanításra alkalmatlant, állásától elmzditatni kéri.

Miután Kalas Sámuel nyüvedi tanító, az egyházmegye által már ezelőtt három évvel megintve volt, s miután hanyagsága és tanításra képtelensége felől a f. évi esperesi látogatás is meggyőződött, s iskoláját szomorúan rosznak jellemezte: ezek folytán a folyamodó egyház kérelmének hely adatik, s Kalas Sámuel nyüvedi tanító, állomásán csak az 1873-ik évi tavaszi gyűlésig hagyatik meg, azontul attól végkép elmozdítottatik; — miről ugy az egyház, mint Kalas Sámuel végzésileg értesítennek.

8. szám. Pap Károly esperes betérjeszti jelentését a f. évi márczius 18-ki közgyűlés óta kezéhez juttatott s általa a visitacio alkalmával beszedett, s a felmutatott nyugták mellett átadott pénzekről, mely szerint:

I. Kezéhez vett különbözö időben:

1. Néh. Veszprémi István, boji volt tanító özvegyétől a tanítói gyámolda részére	40 frt — kr.
2. Zagyva Imre egyh. ker. pénztárnoktól, a tűzkár mentesítési pénztár részére	33 " "
3. Államsegélyt az áprilisi egyh. ker. gyűlés alkalmával	1200 " "
4. A felső magyarországi első kiházasító egylettől a két gyámolda részére	7 " 70 "
5. A f. vásárhelyi egyház számára Zagyva Imre urtól	45 " 46 "

II. Visitacio alkalmával:

1. Egyházkerületi pénztárba 16 czim alatt	422 " 92 "
2. Főiskolai pénztárba, 4 czim alatt	709 " 71 "

3. Főiskolai senor részére	7 frt 60 kr.
4. Egyházmegyei közpénztár részére 9 cz. a.	516 " 68 "
5. Lelkészi gyámöldtárba 3 cz. a.	266 " 53 "
6. Egyházm. könyvtár részére	67 " 46 "
7. Tanítói gyámolda részére 4 cz. a.	240 " 95 "
8. Tanítói könyvtár	89 " 50 "
9. Özv. Margitainé, tanítóné részére	6 " 24 "

45 különféle czim alatt összesen: 3653 " 77 "

Tudomásul vétetik, s az esperes a számadási kötelezettség alól felmentetik.

9. szám. Ugyanaz betérjeszti a debreczeni főiskola építési költségeinek fedezésére kibocsátott, s hozzá mint espereshez, elárusítás végett küldött sorsjegyekről jelentését, mely szerint

Elárusítás végett küldött hozzá összesen	6000 db.
a) Elárusított az egyházakban	3142 db.
b) Visszaküldetett	2348 "
c) Ráadásul megtartatott	510 "

összeg: 6000 db.

A bejött 1571 frt átadásáról szóló nyugták mellékellettek.

A hozzájuk küldött sorsjegyeket mind elárusították: Artánd, Bihar, Csökmő, Fugyi, F. Várhely, K. N. Rév, Less, M. Kakucs, M. Keresztes, M. Telegd, N. Várad, N. Tótfalu, Püspöki.

Tudomásul vétetik.

10. szám. Olvastatott furtai lelkész Ember Károly betérjesztett levele, melyben bejelentvén, hogy Nemas Balázs leány tanítójuk lemondásával a f. é. szept. 29-ki presbiteri gyűlésben Szegő Lajos, képezde végzett, s tanítói oklevéllel ellátott egyén választott leány tanítóvá, s az elválasztottnak, bizonyítványai betérjesztése mellett, megerősítését kéri.

Szegő Lajos, bizonyítványai rendben találtatván, a furtai leány tanítói állomásban, a szokott bekebelezési díjaknak, egyház és tanító által leendő lefizetése mellett, megerősítettik.

11. szám. Esperes bejelenti, hogy a n.-kereküi egyház, leány tanítóul, Szakács János képesített tanítót elválasztván, általa már hivatalában megerősített: egyzersmind bemutatja nevezett tanító oklevelét.

Az esperesi megerősítés, a felolvasott oklevelek alapján, jóváhagyó tudomásul vétetik, s Szakács János, a n.-kereküi egyház a szokott bekebelezési díjak lefizetésére utasítottak.

12. szám. A siteri előjáróság által, Szűcs Endre, siteri leány tanítóvá lett elválasztatása jelentervén:

Noha a képezdét teljesen nem végezte, a felmutatott képezdei bizonyítvány szerint, Szűcs Endre a siteri leány tanítószágban megerősítettik azon világosan kikötött feltétel mellett, hogy magán vizsga letétele által, a törvény értelmében magának mielőbb tanítói oklevelet szerezni törekedjék; — a bekebelezési díjak egyház és tanító által lefizetendők lévén.

13. szám. Olvastatott a f. 1872. évi május 26-án Nagyváradon tartott „egyházmegyei lelképásztori értekezlet” jegyzőkönyve, mely szerint a Varga József által készített, s esperes által a köröztetés után tett észrevételek figyelembe vételével összeállított „Alapszabályai a bihari ref. egyházm. lelképásztori egyesületnek” a cziklenkénti felolvasás és kellő megvitátás után megállapítottak, s az elfogadott alapszabályoknak, megerősítés végett az egyhm. legközelebb tartandó gyűlése elé betérjesztésre, esperes Pap Károly megbizatik.

A felolvasott alapszabályok tudomásul vétetvén, megerősítettnek, a mint következik:

„A bihari ref. egyházmegyei lelképásztori egyesület alapszabályai.”

I. Az egyesület neve.

1. §. Bihari ref. egyházmegyei lelképásztori egyesület.

II. C z é l j a.

2. §. Az egyesület célja egyrészt, a lelkészek folytonos szellemi művelését előmozdítani, más részről a lelképásztori kötelességek miként teljesítése felől eszméket cserélve oda hatni, hogy a tagok lelképásztori magasztos hivatásuknak minél inkább megfelelhessenek, s hogy közzötök a szívélyos és bizalmas viszony, és testületi szellem kifejtessék, fentartassék és élesztessék.

3. §. A lelkipásztori egyesület jogosult tagjai a lelkészek, segéd lelkészek és vallás tanárok.

4. §. A lelkipásztori egyesület: *köri és egyházmegyei*; amaz egy-egy körnek, emez az összes jogosult tagoknak egyesülete.

III. A köri egyesület szerkezete és teendői.

5. §. A körök:

1. *N.-várad kör*, melyhez tartoznak: Várad, Püspöki, Sz. János, H. K. Kovács, Szalárd, N. Tótfalu, Siter, Csátár, H. K. Ujlak, H. K. Pályi, H. K. Száldobágy, Less. — Főhely: Nagyvárad.

2. *M.-keresztesi kör*, Váncsod, Bojt, Bors, Ártánd, M. Keresztes, P. Told, Csökmő, Darvas, Furta, Zsáka, B. Sz. Márton, K. Szántó. — Főhely: M. Keresztes.

3. *Kismarjai kör*, Bihar, N. Kereki, N. Szántó, K. Marja, Pelbárhid, Nyüved, P. Tamási, J. Hodos. — Főhely: Kismarja.

4. *M. telegdi kör*, K. N. Rév, M. Kakucs, Élesd, Örvend, M. Telki, Pósalak, M. Telegd, P. Ujlak, K. Jenő, Fugyi, F. Vásárhely. — Főhely: M. Telegd.

Azonban fenhagyatik minden lelkésznek azon joga, hogy azon körhöz csatlakozzék, melyhez akar, valamint a szomszéd egyházmegyei lelkészek is befogadhatnak tagokat, ha kívánják.

6. §. A körök elhatárolására bizatik, ha vándor gyűlésezést akarnak-e, vagy a kijelölt főhelyeken akarják állandóan összejöveteleiket tartani, melyekben a vendégfogadónál ellátás, s a tanácskozási alkalmas iskolai, vagy más termék kínálkoznak. Az alakulás mindenestre a főhelyen tartatik a helybeli lelkész meghívására.

7. §. A köri egyesület évenként két, meghatározandó napon, tavasszal és ősszel, összejövetelt tart; — kebléből titkos szavazattal elnököt és jegyzőt választ 3 évre; értekezletéről jegyzőkönyvet vezet; — a fontos indítványok s ügyekben a többi körökkel érintkezik, s az általános érdekeket az egyházmegyei értekezletre felterjeszti.

8. §. A köri értekezletek idejének, helyének meghatározása, az összejövetelek anyagi oldalát érdeklő ügyek elintézése, a netaláni költségeknek az értekezlet érdekében kivetése, a köri egyesületek jogköréhez tartozik.

9. §. A köri egyesületek teendői, s tanácskozásának tárgyai:

a) a szellemi téren való előhaladás eszközlése azáltal, hogy a kiktől telik, — más-más egyházi vagy tanügyi lapot, vagy folyóiratot járattván, ezeket egymással közlik; — s az azokban megpendített eszméket, melyek általános érdekűek, — megvitatják.

b) a vallásosság és egyháziasság előmozdítása,

c) az emberbaráti és jótékony intézetek felállítására, vagy emelése.

d) Tanácskozás a népnevelés és oktatás felett általában, különösen pedig a gyermekek vallásos oktatása felett; — eszmecsere az iskolázás és annak akadályai, vagy a felnőttek oktatása körül. Megismertetik egymással a legjobb kézi és vezérkönyveket, s általában főgondjokká teszik az iskolák virágztatását.

e) az ígérhetettség segédeszközül szolgáló műveket egymással megismertetik, theologiai tételek és nézetek felől eszméket cserélnek.

10. §. Az értekezletek a tagokat önmunkásságra serkenteni fogják, feladatok tűzvéni ki az írásban kidolgozásra. — Értekezések felolvasása.

IV. Az egyházmegyei lelkipásztori egyesület szerkezete és teendői.

11. §. Az egyházmegyei lelkipásztori egyesület az egyházmegyei összes körök jogosult tagjaiból áll; kebléből titkos szavazattal 3 évi tartamra elnököt, a lenököt és jegyzőt választ, s évenként egyszer, szeptember havában gyűlést tart. — Az első gyűlést az esperes hívja össze Nagyváradra.

12. §. A gyűlés tárgyai:

a) a köri értekezletek által elébe terjesztett tárgyak feletti tanácskozás.

b) tárgyakat tűz ki a köröknek megvitátás, vagy munkálkodás végett.

c) általában eszmecsere, a lelkipásztorság körébe eső minden tárgyak és indítványok felett.

13. §. A jegyzőkönyv hitelesítése, esetről esetre, a gyűlés által kinevezendő küldöttség által történik.

14. §. Pap Károly esperes betérjeszti a f. é. szeptember 3-kán Nagyváradon tartott tanítói értekezleten megállapított „Alapszabályait a tanítói együletnek és könyvtárnak.

Miután ez alapszabályok az 1871. nov. 21 és 22. számok alatt megerősítettek szóról szóra egyeznek, ujlaj megerősítettnek, a következő, a tanítói kar által azokban egyedül tett módosításokkal:

I. A tanítói egylet alapszabályaiban a III-ik részhez pótlólag adatik, miként: minden évben legalább egyszer, közgyűlés tartatik Nagyváradon, szeptember hó első hetében.

A IV-ik rész pedig következő változást szenved:

Az egylet tagjai, az egylet felvirágztatása szempontjából kötelesek anyagiilag is hozzájárulni az egylet fenntartásához, és pedig:

1) Köteles minden tag minden évben látogatás alkalmával az alább követezendő tagsági díjt osztályonként fizetni: I-ső osztályba tartozók 2 frtot, a II-ikba 1 frt 50 krt, a III-ikba 1 frtot, a IV-ikbe 50 krt.

I. osztály. Nagyvárad két énekeszér; M. Keresztes, rektor és I-tanító. Püspöki, rektor kis fi- és I-t. Kis-Marja, Szalárd, Sz. János, Bors, Furta, Nagy-Kereki, Zsáka, H.-K. Kovács, H.-K. Ujlak, Csökmő, Bihar, Pelbárhid, Ártánd, Váncsod, Siter, Bojt, P.-Tamási és M. Telki — rektorok: 25 × 2 frt = 50 frt.

II. osztály. K.-Jenő, Örvend, P.-Ujlak, Darvas, — rektorok; M. Keresztes, 2 elemi tanító; Bihar, Csökmő, K. Szántó, Száldobágy, B.-Szent-Márton, Csátár, P.-Told — rektorok. K.-Marja, 2 tanító, Furta, P.-Tamási, Zsáka, Szalárd. Sz. János, I. t. 20 × 1 frt 50 kr = 30 frt.

III. osztály. Élesd, Nyüved, H.-K. Pályi, M.-Telegd — rektorok, Nagy-Kereki, Váncsod, Ártánd, Bors, I. t., N.-Szántó, Bihar, el. t., Bojt, Csátár, Siter, I. t. 13 × 1 frt = 13 frt.

IV. osztály. F.-Vásárhely, Pósalak, K.-N.-Rév, M.-Kakucs, 4 × 50 kr = 2 frt. Összes remélhető jövedelem: 50 + 30 + 13 + 2 frt = 95 frt.

2. A tanítói együleti könyvtár alapszabályainak IV-ik része, mely a díj-fizetéseket tartalmazza, egészen kitérőltetik, s hatályon kívül tetetik.

15. szám. Esperesti jelentés a f. é. mártius 18-iki közgyűlés óta a belhivatalnoki személyzetben történt változásokról.

I. Változások a lelkész karban.

1. T. Kocsis József, volt p.-tamási lelkész, ápril 14-én k.-szántói lelkészszé megválasztatván, helyébe P.-Tamási t. Veres Imre rendeltetett Kis-Szántóról.

2. T. Szilyas Lajos, borsi segédlelkész meghalt f. é. szept. 22.

II. Tanítói változások.

a) Kiléptek az egyházmegyeiből:

1. Ujvárosi Antal, bihari kis tanító, lemondás folytán.

2. Fodor Gábor, szalárdi fit. derecskei tanítóvá.

3. Varga Lajos, kis-jenői t., halálozás által.

4. Pataki László, siteri I. t. Pankotára lett meghívására folytán.

b) Tanítókat alkalmaztattak:

1. Evinger Imre, volt b.-ujvárosi t., csökmői elemi vegyes iskola-tanítójával.

2. Nemes Sándor n.-kerekii ideiglenes I. tanítóul, azonban fél év mulva, mint nem képesített, elmozdított.

3. Boross Mihály, volt b.-sz.-mártoni t., k.-n.-révi tanítóul.

4. Dobos László, volt siteri I. t. f.-vásárhelyi tanítóul.

5. Fodor Gyula, h.-k.-pályi t., szalárdi tanítóul.

6. Szemes József, volt képezdei növendék, h.-k.-pályi ideiglenes tanítóul.

7. Mezei Imre, 2-od éves bölcsész, bihari kis tanítóul.

8. Kis Sándor, előbb homorogi, utóbb ujbátori tanító, kis-jenői ideiglenes tanítóul, — az ujan alkalmazottak bizonyítványai a gyűlésnek betérjesztettek.

Tudomásul vétetik, s az esperesi intézkedés jóvá hagyatik.

16. szám. Pap Károly esperest a fit. egyházkerület 1872. ápril. 34. sz. a végzéséhez képest, az egyházmegye megbírlása, s az egyházkerületre pártolólag leendő felterjesztés tekintetéből, bemutatja a hozzá, államsegélyben részesülhetettség végett beadott, felszerelt folyamodványokat.

I. K.-Nagy-Rév, M.-Kakucs, N.-Tótfalu, F.-Vásárhely, Fugyi, H.-K.-Pályi, Pelbárhid, Pósalak, P.-Ujlak és N.-Szántó — egyházak, továbbá

II. Lipcsei Pál, Gergely Sándor, Várad Benedek, Kecskeméti Lajos, Lőkös Sándor és Szabó József — lelkészek.

III. Boross Mihály, Kondor Imre, Dobos László és Gyöngyösi Mihály — tanítók

mint segélyeztetésre méltók a fit. egyházkerület pártoló figyelmébe ajánlatnak Ellenben

Szent-János egyház kérvénye — miután ezen egyháznál sokkal szegényebb egyházak veszik igénybe a rendelkezési lapot, — az egyházmegye által nem pártolatik.

17. szám. Olvastatott a p.-toldi egyház kérvénye, mely szerint a szántás, ter-

mény behordás és őrletéssel járó, tapasztalt kellemetlenségek kikerülése tekintetéből, az egyház, a belhivatalnokok beleegyezésével, elhatározta, hogy a mondott munkák, az egyház tagok által pénzül váltassanak meg következőleg:

1. *A lelkész részére:* 13 hold, — t. i. 3 h. öszi, 3-szori, 4 h. tavaszi egyszeri, szántásáért, 2 frt 80 krjával, fizetett fog 36 frt 40 kr; — 3 h. buza termése behordásáért, — 1 holdra 12 keresztet számítva, s keresztjeért 15 kr — 5 frt 40 kr; — 8 szekér tavasz élet behordásáért 1 frtjával, 8 frt; — 6 szekér széna hozásáért 1 frtjával, 6; — 15 köböl buza őrleéséért 64 krjával, 9 frt 60 kr; — 6 h. kaszálása és gyűjtéséért, — holdját 2 frtjával számítva — 12 frt; összesen 77 frt 40 kr.

2. *A tanító részére:* 9 h. — t. i. 2 h. öszi, 3-szori, 2 + 1 h. tavaszi föld egyszeri — szántásáért, 2 frt 80 krjával, 25 frt 20 kr; — 2 h. buza termése behordásáért, 4 12 kereszt, 15 krjával — 3 frt 60 kr; — 6 szekér tavasz élet behordásáért, 1 frtjával, 6 frt; — 4 szekér széna hozásáért, 1 frtjával, 4 frt; — 10 köböl buza őrleéséért, 64 krjával, 6 frt 40 kr; — 4 hold kaszálása, gyűjtéséért, 2 frtjával, 8 frt; összesen 53 frt 20 kr.

A pénzfizetésnek fele mártius 21-én, másik fele június 21-én fog a gondnok által a belhivatalnokok részére kifizetett.

E kölcsönös beleegyezésen épült egyezséget, kéri az egyházi előjáróság, az egyházmegye, s a ft. egyházkerület által megerősíteni.

Közgyűlésünk a beterjesztett egyezsége, mely a helyi munkaáraknak megfelel, s a belhivatalnokokat kellemetlen surlódásoktól óvja meg, — már az 1872. márt. 28. sz. a. kifejezett óhajátával is egyezően — készséggel adja jóváhagyását, s azt a ft. egyházkerületre a végmegerősítés végett — a szabályszerű 5 évre — pártolólág felterjesztetni rendeli.

18. *sám.* Olvastatott a p.-tamási lelkézi bérlevélben, főként a legelői illetőség tisztára hozása ügyében kinevezett küldöttség jelentése, mely szerint a lelkész legelői illetősége a tagosítási egyezségével 3-ik pontja szerint 12 hold, 1200 ölle számítva; ebből azonban, a földkönyv szerint 6 h. a tagba méretet, tehát a lelkésznek a közlegelőben 6 h. illetősége van. — A többi bérpontok a régivel részint egyeznek, részint a tagosítás által nevedtek, s miután az adó fizetése is elfogadva van, — az új bérlevél, mint a réginél jóval előnyösebb, megerősíteni véleményeztik.

Az ezen jelentés mellett bemutatott új, lelkézi bérlevél 3 példánya oly felhívással adatik ki a p.-tamási egyházi előjáróságnak, hogy a bérlevél 13-ik pontja alatt foglalt tételt, a küldöttségi jelentés értelmében kiigazítva, illetőleg e kiigazítással ujonnan kiállítva, az így hibátlanul kiállított bérleveleket az espereshez ujabban terjeszse be; ki is megbizatik, hogy az új lelkézi bérlevelet, — mint a réginél jóval előnyösebbet, — a végerősítés végett a ft. egyházkerületre pártolólág terjeszse fel.

19. *sám.* Benedek László, pelbáthi lelkész, kéri a gyámtézet részére teljesítendő tartozása fele részének a jövő 1873-ik, másik felének pedig az 1874 ik évben befizethetőségét engedélyezni.

Folyamodó kérelmének oly módon adatik hely, hogy a fizetetlen összeg után a törvényes 6 % kamatot a teljes kifizetésig befizetni köteleztetik.

20. *sám.* Olvastatott a küldöttségi jelentés, a h.-k.-ujlaki egyház által eladatni szándékolt parlag szülő ügyében.

Miután a küldöttség, a h.-k.-ujlaki egyház kérdéses szölőjét — melynek, már mint elhagyottnak jutott, ajándékozás után birtokába — szemle után igen elhagyottnak, a siska által benőttnek, és sem gyümölcsösnek, sem szántóföldnek nem használhatóan találta, melynek megtartása az egyháza nézve, az adó- és dézma-váltás tekintetéből csak káros, — annak eladását közgyűlésünk jóváhagyja, s e határozatát a ft. egyházkerületre a megerősítés végett, ajánlólág felterjesztetni rendeli.

21. *sám.* Szokolay József, p.-ujlaki lelkész, kéri magát az egyház tagjai által kötelezett, de nem teljesített öszi szántás után eredhető kára tekintetében biztosítani.

Mielőtt ez ügyben érdemleges határozat hozatnék: Zathureczky Gedeon tanácsbíró és Bíró János lelkész megbízottnak, — hogy ez ügyben a hely színén vizsgálatot tartva, a találtakhoz képest a legközelebbi gyűlésre jelentésüket adják be.

22. *sám.* Olvastatott Szokolay József, p.-ujlaki lelkésznek, f. 1872. okt. 8-án 35. sz. a. kelt, s az egyházm. közgyűléshez intézett levele, melyben a Sándor György-féle 105 frt tőkeadósságot, melynek megfizetésére az 1872. mártiusi 30. sz. végzés ötletét el, elvállalni, s azt az 1873-ik év január hava elején lefizetni ajánlkozik. Azonban azon méltányosságot kéri, hogy a kamatok fizetése alól mentessék fel.

Folyamodó levelének első része megnyugtató tudomásul vétetik; második része, illetőleg kérelme méltányosnak találván, a kamatok fizetése alól felmentetik; — s kéréséhez képest, a tőke lefizetése után az eredeti adós levél

neki kiadni, illetőleg a követelés reá átruházatni rendeltetik. — Miről folyamodó, mint szinte Szikszay József pénztárnok végzésileg értesítettek.

23. *sám.* A furtai egyház előjárósága templomtornyának 6800 frtba került diszesen lett felépítéséről jelentést tesz.

Örvendtes tudomásul vétetik.

24. *sám.* Pap Károly esperes a zsinattartás ügyében kinevezett küldöttség elnökségére nézve újabb intézkedést tétetni kéri.

A szóval tett elnöki jelentés szerint, Nagy István lelkész betegsége által lévén akadályozva a küldöttség összehívásában: az 1872. márcz. 48 sz. a. végzésben kinevezett küldöttség elnöksége Könyves Jánosra ruháztatik — jelentése a következő gyűlésre okvetlenül beváratván.

25. *sám.* Pap Károly esperes felhívja a közgyűlést, az 1871. aug. egyh. ker. 252. sz. a. végzéshez képest, nyilatkozni az iránt: ha kívánja-e, hogy a tanító-képezdében az orgonázás rendes és kötelezett tantárgyul véssék fel?

Miután templomainkban az orgonák mindinkább átalánossá lesznek, s e körülmény a tanítók orgonázásbeli képzettségét elengedhetlenné teszi: közgyűlésünk az orgonázás tanítását a tanítóképezdében a rendes és kötelezett tantárgyak közé felvétetni szükségesnek nyilvánítja, — s e véleményét a ft. egyházkerületre felterjesztetni rendeli.

26. *sám.* Váradi Benedek lelkész beterjeszti a Főrizs András n. tótfalui egyház gondnoka számadását, az egyház egyetlen épületének kiépítéséről.

Noha az építésre tett kiadás, az e célra a ft. 1872. márcziusi gyűlés 49. sz. a. utalványozott összeget felül haladja. tekintettel arra, hogy a felül tett kiadás elkerülhetlennek s hasznosnak bizonyul: a bemutatott számadás pontosnak, s minden tételeiben kifogástalannak találván, helybenhagyó tudomásul vétetik, s az, az okmányokkal együtt, az egyház levéltárában leendő megőriztetés végett, vissza adatni rendeltetik.

27. *sám.* Szemes László, sz. jánosi lelkész kéri a n. t. egyházmegyét intézkedni az iránt, hogy a párbéri és természetényi fizetések általában fixumra változtassanak.

Ezen ügy mely az egyházi felsőbbség jóváhagyása mellett az egyes egyházaknak házi ügye, az egyházmegye hatáskörén kívül esvén, a benyújtott kérvénybeli indítvány nem teljesíthetetik.

28. *sám.* Daróczy János, borsi lelkész, mint a lelkész gyámolda volt. pénztárnoka, beterjeszti jelentését — a ft. 1872. márcziusi 55. sz. a. megbízatásához képest — az ifju Török Zsigmond gyámjára ügyében.

Ezen ügy az elnöki szóval tett előterjesztés szerint, már a jelentés beadása előtt elintézve lévén — tudomásul vétetik.

29. *sám.* Varga József siteri lelkész a Szabó Pál féle alapítványok kezeléséről való számadását, s kimutatását beterjeszti.

A nyári canonica visitációnak benyújtott ezen számadás, az elnöki bejelentés szerint, megvizsgáltván, s az alapítványok kezelésével megbízott lelkész kimutatása, hűnek, és kifogástalannak találván: tudomásul vétetik.

30. *sám.* A siteri ref. egyház presbiteriuma, — az 1870-ik évi 113. sz. a. végzés meghagyásához képest, a belhivatalnokok bérleveleit, a megerősített végett, 3—3 példányban, beterjeszti.

A régi és ujabban megállapított bérletek összehasonlításának megtevése, s ennek folytán adandó véleményes jelentéstétel végett, Szokolay József, Kocsis József és Bíró János lelkészekből álló küldöttségnek azon felhívással adatnak ki a beadott bérlevelek, — hogy véleményüket még ez üllészak alatt terjeszszék be.

31. *sám.* Felvinczi István j. hodosi lelkész jelentést tesz, miként a közk. minisztérium a j. hodosi községi iskola építésére 4400 frtot utalványozott.

A különben üdvös célra történt adományozás azon irányzata, hogy ez által a felekezeti iskolának visszaállítása megakadályozva legyen, sajnos tudomásul vétetik.

32. *sám.* Molnár Aladár a néptanítók nyugdíjazása, özvegyeik és árvaik gyámolítása című művére nézve, a ft. egyházkerület f. 1872. aug. gyűlése 203. sz. a. végzéséhez képest, esperesileg küldöttség nevezetvén ki: Szikszay József lelkész, és Juhász Lajos énekvezér küldöttségi tagok beterjesztik véleményüket, s a szerző tervét az egyházmegye által pártoltatni kéri.

A beadott kérelem, érdemleges határozat alávétel előtt, a mennyiben ez által az egyházak és ezek kebelében lévő tanítók anyagilag érdekelvők, az egyházakban s a tanítók között oly felhívással rendeltetik körözteni, hogy erre vonatkozó nyilatkozatokat, az espereshez idején küldjék be, hogy általa a vélemények össze állíthatassanak, s a legközelebbi gyűlésre beterjesztethessenek.

33. szám. Szokolay József és Biró János benyújtják a siteri fizetés-levelekre nézve tett jelentésöket.

A jelentésből kitünvén, miként az új bérlevelekben több homályos és határozatlan pontok vannak: a bérlevelek visszaadni rendeltetnek azon megfigyással, hogy figyelemmel a tett észrevételekre, a bérlevelek világos és határozott alakban állíttassanak ki, s így terjesztessenek be.

Minden számok hitelesítették.

Az 1. 2. 3. 4. 5. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. számokat jegyzette Szabó Károly.

A 6. 7. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23 számokat jegyzette Szűcs Lajos.

A 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33, számokat jegyzette Millyé Gyula.

Betűrendes tárgymutató:

Államsegélyben részesítendőkül ajánltatnak	16
Benedek László fizetés-halasztást kér	19
Daróczy János véleménye Török Zs. gyámjára tárgyában	28
Ember Károly ujlág tanácsbíróvá választatik	1
Esperesi jelentés a canonica visitatióról	3
„ „ a bevett pénzekről	8
„ „ a főiskolai sorsjegyekről	9
„ „ a belhivatalnoki személyzetben történt változásokról	15
Furtai egyház diszes tornyot építtetett	23
Gaal Imre és Zathureczki G. a gyűlésen jelen nem lehetnek	2
H.-K.-Ujlaki parlag szőlő eladása megengedtetik	20
Kalas Sámuel, hivatalától elmozdittatik	7
Lelkipásztori egyesület alapszabályai	13
Megintések intéztetnek 34 egyházhoz, iskoláik végett	4
Molnár Aladár, tanítók nyugdíja iránti terve	32
Nagyotfalui építkezésről benyújtott számadás jóváhagyatik.	26
Népiskolai tanrend kötelezővé tétetik	5
Orgonázás tanítása a képezdében szükségesnek ítéltetik	25
Paptamásii lelkészi bérlevél ügye	18
P.-toldi egyezség a szántás s a munkák megváltása iránt	17
Ritoók Zsigmond tanácsbíróvá választatik	1
Siteri bérlevelek ügye	30. 33
Szakács János n.-kerekii leánytanítóul megerősítettik	11
Szegő Lajos furtai „ „	10
Szűcs Endre siteri „ „	12
Szemes László indítványa nem fogadtatik el	27
Szokolay József kérése a nem teljesített őszi szántás ügyében	21
„ „ „ a Sándor György-féle adósság ügyében	22
Tanfelügyelők rendre utasíttatni kéretnek	6
Tanítói egyesület és könyvtár alapszabályai ügyében	14
Zsinattartási küldöttséghez új elnök neveztetik	24
Jákó-hodosi községi iskolaépítés	31
Varga József kimutatása a Szabó P.-féle alapítványok kezeléséről	29
Veress Imre ujlág házi pénztárnokká választatik	1